

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: XIII

Citation: Drachmann, Holger: "XIII", i *Forskrevet*, udg. af Lars Peter Rømhild , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 513. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann14val-shoot-idm140708759879312/facsimile.pdf> (tilgået 19. september 2021)

Anvendt udgave: Forskrevet

ham Fortræd – hvor meget eller hvor lidet hun saa havde villet det. Gav han efter for den bløde Erindring, saa var han fortabt Stolt, stolt maatte han bære Hovedet – iveau – ligeud – gennem Tykt og Tyndt, gennem Dagenes trivielle Slid. Var han ikke en Pokkers Karl, at han kunde *slide* sig bort fra Erindringen?

Og hans Hovmod syntes ham Lægedom – den Planke, hvorpaa han drev.

XIII

Saa sad han en Aften i sit lille Arbejdsværelse højt oppe paa femte Sal. Lampen lyste paa Avisudklip, Korrekturark, tryksværtede Blade, hvide Blade. Han havde arbejdet en fem, seks Timer i Træk – smed en Korrektur tilside – samlede Hænderne for Øjnene, saa' langt, langt bort – greb et hvidt Blad og skrev:

Bægret.

Jeg tager Bægret af din Haand
idet jeg i dit Øje ser –
jeg véd hvad Skaalen gemmer.
O lifligst Drik i lifligt Kar:
og om det end ej ubrudt var,
hvad er jeg selv? det sprode Ler,
som hungrer imod Vinens Aand!
Jeg vil min Vin, vil intet mer –
jeg tager Drikken af din Haand
og Skaalen hos mig gemmer.

Senere, ud paa Natten, just som han vilde flytte Lampen ind i det snevre Sovekammer, blev han staaende og saa' paa sin Boghylde – en fattig Boghylde med tomme Huller mellem enkelte Skatte fra Antikvarens Bod. Han strakte Haanden ud og vilde tage en saadan Skat, for efter Sædvane at læse en Stund inden Søvn

kom. Men Hylden syntes at svømme og sejle for hans overanstrengte Blik han saa' ned paa Bordet – et blankt Stykke, ligesom en Strimmel roligt Vand, mellem Hæfter og Blade. Han satte sig, drog et dybt Suk, en træt Mands Suk knejsede saa – greb Papir, skrev:

Den raske Ungdom.

Den raske Ungdom tog et Spring
og satte over Vandet,
brød sig en Blomst, snart her, snart hist,
forlod den med et Suk tilsidst
og drog sin Vej af Landet.

Det led paa Tiden, og der drog
en Vandrer ind i Landet;
og dér, hvor Strømmen flød i Ro
mod Solens Guldglød, hviled To
hver paa sin Bred af Vandet.

Hun hviled her, han hviled hist,
imellem dem laa Vandet;
og hun var bleg, og han var graa,
og begge stirrende de saa'
hvor Aftenen faldt paa Landet.

Da voved han sit Ungdoms Spring
fra før han drog af Landet;
og op han drev paa Sandets Grund,
dér kyssed hun den blege Mund
mens Natten faldt paa Vandet.

Han skød hastig Bladet bort, greb Lampen, gik ind, klædte sig af
og faldt i en fast Søvn – hvoraf han vaagnede besynderlig let, som
ikke i mange Dage. – –

Saa hændtes det, nogen Tid efter, at han ligeledes en Aften

havde arbejdet og vilde tage sig en Bog. Han tog ogsaa en Bog, lagde sig tilsengs, med Lampen paa sit Servantebord, gav sig til at læse – men vidste slet ikke hvad han læste. Eller han var begyndt at paavirktes, men brød Traaden over – lod Bogen synke, og der gled et lille, ubeskrevet Blad – Smudstitlen – ud. Havde jeg nu en Blyant! tænkte han, og han syntes, at der laa en Blyant paa Servantebordet – syntes derpaa, at han døsede ind – Lampen brændte endnu, men mattere og mattere, med et mildere og mildere Skær, der var saa velgørende for hans Hoved, hans Hjerne, hans Tanker. Han gjorde en Bevægelse – blev angst for at støde til noget eller nogen – rakte Haanden ud – og syntes, at den mødtes af et svagt Tryk og han saa' ind i et Par bedrøvede Øjne – mildt bedrøvede, lidende, stille Øjne, der vedblev langsomt at flytte sig og han fulgte med dem – saa' ivejret – en Rytter – højt tilhest – travende ud, smilende, hilsende med knipplingsprydet Haand – en Pokkers stolt Karl indtil Rytteren med Et slugtes ligesom i en Afgrund af Mørke og Øjnene kom frem igen, som søgende ham under Taarer.

Og Gerhard sad op i Sengen – og han græd varme, strøm-mende Taarer, der vedblev at løbe igennem hans Fingre, hvor-meget han saa søgte at fjærne dem. Og han tænkte: hvor saligt at kunne græde! ydmygt og stille! – –

Næste Morgen, da han vaagnede, laa Bogen paa Bordet med et beskrevet Blad. Han læste:

Den høje Hest.

Den høje Hest, den høje Hest,
hvor er den stolt at ride –
med Fjerbarret, med Tressehat,
med Kaarde ved sin Side.

Og alle Broer giver Gny,
hvert Borge-Led opspringer –
og se, Skønjomfru giver Køb,
selv uden Ring paa Finger!

Og hvert et Valdhorn sender ud
Stamherrens Ry saa vide –
den høje Hest, den høje Hest,
hvor var den nem at ride!

Kom, Ydmyghed, Du stille Ven,
og sæt Dig ved min Side;
nu skal vi to i navnløs Krog
tilsammen Dagen stride. –

Gerhard gemte Bladet; og han mærkede endnu, hvor hans Øjelaag sitrede – som vilde Randene overløbes af blød Væde; og smilende klædte han sig paa. Let om Hjærtet, trædende paa en egen beskeden Maade henad Fliserne, gik han til Aviskontoret, for at kaste Oversættelse og Anmeldelse i det slugne Løvegab.

Om Aftnen, lige i det sidste Tusmørke, gik han sig en Tur om Byen, langs Søerne og tilbage. Han tændte Lampen paa sit Arbejdsbord – men stod endnu en Stund og saa' ud ad Vinduet paa de mat blinkende Søer og Alleerne dybt dernede, og Lysprikkerne langs de tunge Husfacader, og den store Klump af Tage og Skorstene, Byen, der spændte sig fra Øst til Vest og som i den henflydende Aftendis og Damp saa' kolossal ud – Murstensverdenen, Menneskerummene og Mennesketankerne.

Satte sig saa ved Bordet, under Lampeskæret, skrev:

Den snevre Kreds.

Nu bliver Alt saa smaat derude,
den vide Kreds indsnevrer sig;
jeg kigger ind ad Hjærtets Rude –
nu bliver Alt saa stort hos mig.

Men der er ingen brede Gæster,
ej Skænk og Sølvtøj i hver Vraa;
der er en Mand, som holder Fester
blandt sine Minders kære Smaa.

De gode Børn – i Klynger træder
de Dansen om den gamle Ven;
og om de snubler, om de græder,
de rejser sig og ler igen.

Jeg kigger ind ad Hjærtets Rude,
det trange Rum udvider sig:
nu bliver Alting smaat derude,
nu der er stort og lyst hos mig.

XIV

Gerhard sled. Der havde været Tidsafsnit, hvor han laa alt andet end paa den lade Side; – dengang var han stolt derover. Nu sled han, uden at tænke paa at rose sig af sin Flid. Hans Gæld brændte ham, drev ham frem; Verden kunde stille sig paa Hovedet eller paa Benene – han skulde samle Penge, samle henimod en Snes Tusind Kroner – alt i alt.

Han samlede ind, Krone paa Krone saagodtsom. Og hvor langt var der ikke frem? Men herpaa turde han ikke tænke. Næppe fandtes der den Avis, det Tidsskrift, den Almanak, hvori han ikke skrev – næppe det opdukkende og atter forsvindende Boghandlerforetagende, hvortil han ikke gav Bidrag. Nørgær pegede med aldrig svigtende Hjælpsomhed – og Gerhards Pen og Blyant fulgte efter som et Barn efter Goldammen. Han tegnede, illustrerede – alt muligt, godt og daarligt – men navnlig skrev han, anmeldte, oversatte, refererede. Man kaldte ham smaaahviskende »Skrivekuglen«. Gerhard hørte sit Ogenavn – smilede, trak paa Skuldrene; hvad vidste de om det? Kunde hans Helbred blot slaa til – saa holdt hans Ører vel Spydighederne ud. I Begyndelsen malede han ogsaa – til Kunstauktioner, for Glarmestre og Forgyldere. Han lod sig skambyde, fornærme. Hvad saa? – naar blot »Maalet« naaedes.

Men han fik at fornemme, at naar han malede om Dagen og skrev og tegnede den halve Nat, saa vilde Kræfterne ikke slaa til i